

ԿՐՕՆԱԿԱՆ

ՅՈՅՍ ՅԱՐՈՒԹԵԱՆ...

Զատկական զանգին թնդիւնը, որ հատ հատ կ'իջնէ սրտիս լուռութեանը մէջ, ուրախութեան խծկանքը չէ որ կուտայ այս անգամ իմ հոգիին, այլ սփոփանքին կազդոյրը, որո՛ւն կարիքն ունի ան այժմ աւելի քան երբեք:

Ու մինչ կ'անդրադառնամ այս հոգեվիճակին, ինձ այնպէս կը թուի թէ բովանդակ ազգին զգացումն է որ կը խօսի այս պահուս իմ մէջս ինձի:

Տրտում ենք ամէնքս ազգովին. դառն է բաժակը զոր ճակատագիրը նորէն մօտեցուց մեզի. բայց քաջութիւնը ունինք չմերժելու զայն, վասնզի ամէնքս ալ, մեր հաւատքին ազդումովը նոյնիսկ, իրօք և իրաւամբ բաժանորդ ենք քրիստոնէական այս անգին առաքինութեան, որ Յոյսն է Յարութեան:

Ու Զատիկը կուգայ մեզի վիշտի և տառապանքի ճամբէն, գերեզմանական սառուեքներուն մէջէն, զօրացնելու համար կարծես մեր մէջ այդ յոյսը, յոյսը յարութեան:

Ի՞նչ պիտի լինէր կեանքը, բայց մեր կեանքը մանաւանդ, առանց այդ յոյսին, այն՝ ինչ որ է խաւարը առանց լոյսին: Վկայ է պատմութիւնը. մեր ազգային գոյութեան այն շրջանները, որոնք մութ են քրիստոնէական զգացման տեսակէտով, ամենէն տխուր և տկար շրջաններն են ազգային բարոյականութեան տեսակէտով:

Ահա՛ և ընթացիկ կեանքի փորձառութիւնը: Մտի՛ր սեմէն ներս այն տուներուն ուր կուտած և չիջած է հաւատքին կանթեղը, ու պիտի գտնես հոգեկան ցուրտ մեռելութիւն լուր, հակառակ որ տխուր կենցաղի մը բոլոր հեշտ պայմանները միացած են հոն երջանիկ ընելու համար սիրտը. մինչ զուարթ հոգիներու խաղաղութեամբ և բերկրանքովը լուսաւորուած է խրճիթը, ուր աչքերն ու ձեռքերը առաւօտ և երեկոյ երկինք կ'ուզողւն կարողաւ և ընդունելու համար կամքը Անոր, որ տնօրէնն է կեանքին:

Մահէն չեն վախնար անոնք — անհատ կամ համայնք — որ կը հաւատան անմահութեան, որ համոզուած են թէ մարդուն կեանքը այն չէ միայն զոր կ'ապրի ան այս աշխարհի մէջ, որոնք տեսիլքը ունին գերաշխարհիկ կեանքին, այսինքն յոյսը ունին յարութեան:

Յարութեան մտածումը, մտածումը թէ մարդուն կեանքը չի վերջանար գերեզմանով, անմահութեան հաւատքին առաջին լոյսն է՝ սրտին մէջ ծագած:

Ու Զատիկը կուգայ ամբապնդելու համար ամէնուն մէջ այդ հաւատքն ու այդ մտածումը:

Քրիստոս մեռաւ և յարութիւն առաւ մեզի համար՝ ըստ Գրոց, սովորեցնելու համար մեզի թէ որպէսզի կարենանք յարութիւն առնել իրեն պէս, պէտք է զիտնանք և կարենանք մեռնիլ իրեն նման:

Անմահութեան ճամբան կ'անցնի ոչ թէ աստեղայարկ կապոյտին կամ հեշտ կեանքին պերճութեանց, այլ սիրով և զիտակցութեամբ կրուած տառապանքներու և մահուան, վիշտի և արեան մէջէն. բարձր զաղափարներու, սուրբ խեղճներու զոհուող կեանքերն են որ կը դառնան աղբիւր կենդանութեան. ցորենահատը ցորենահասակի վերկենցաղումով յարութիւն կ'առնէ այն ատեն մի. այն երբ կ'իյնայ և կը մեռնի ծոցը այն հողին որ զինքը ծնած և անուցած է. Մարդիկ կ'անմահանան երբ մահու չափ կը նուիրուին իրենց գոյութիւնը պատճառաւորող մեծ զգացումներուն և սկզբունքներուն. Այն հոգիներէն են անոնք, որոնք իրենց բովանդակ կեանքին մէջ իրենց առկէն ունին միշտ, իբրև լոյս ի խաւարի, յարութեան յոյսը:

Այսպէս և ազգերը. ոչ մէկ ազգ թերևս այնքան փարած է այդ յոյսին, յարութեան այդ յոյսին, որքան մենք, ոչ մէկ ժողովուրդ թերևս այնքան հաւատքը ունեցած է իր անմահութեան որքան մենք. ասոր համար է որ աշխարհ իր ամենէն չարահնար դաւանքներով չէ կրցած մահացնել զմեզ:

Խոստովանինք թէ այդ յոյսն ու հաւատքը մեզի փոխանցուած են Աւետարանէն:

Ու Զատիկը որ միշտ անցած է մեր կեանքին մէջէն, նորոգած է մեր մէջ այդ երկու առաքինութիւնները, այդ հաւատքն ու յոյսը, ամէն տարի աւելի քան աւելի:

Ո՛հ, այս Զատիկն ալ, ազգին այս սուղին մէջ թող զօրացնէ մեր մէջ յարութեան նոյն այդ յոյսը:

* * *

ԱՂՕԹՔ ՎԱՍՆ ՀԱՅ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ

Տէր, պահէ՛ Տունը հրաւակեօք, ոյր կառուցիմ կազմն ու ծիր
Փողփողեմէջ լոյսիդ շողովը դուն իմնիմ գրծեցիր,
Ու կամեցար որ փոքրիկ Հօսրդ՝ զայն ընէ ապաստան
Խախտած կեանքիմ իր եւ հոգւոյն՝ իբրեւ Տապան փրկութեան:
Փութա՛, հասի՛ր, այցելութեան ժամ է արդ, Տէր ապաւե՛ն,
Տե՛ս վիսն ու մահ, աղէսն ու չարն ի՞նչպէս իր դէմ կը դաւեն:

Փրքած՝ ժայռէն ան իր հիմքին, զերդ հողմակոծ նաւ մը մութ՝
Մերք լոյծ լեռանց բարձրերը, մերք դէպի անդունդ խորամուտ,
Ցասկոս ու խօշ կոհակներուն մէջ կը ծեծուի տարութեք,
Մինչ հրգօրները ափումէն զայն կը դիտեն անտարբէր:
Կարկառէ՛ աչքդ, Տէր, փրկէ՛ զայն խութերէ, հէներէ,
Թ՛ո՛ղ խաչանիւ խաբիսիդ տեսնէ իր մէջ թոյսըդ հրահրէ: